

Шило А. В. – курсант 3-го курсу юридичного факультету Інститут кримінально-виконавчої служби Національної академії внутрішніх справ;

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального права, процесу та кримінології Інституту кримінально-виконавчої служби Національної академії внутрішніх справ
Палій М. В.

ЗАПОБІГАННЯ КУРСАНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗЛОЧИННИМ ПРОЯВАМ В ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В останній час соціальні мережі набули великої популярності, як на території України, так і в усьому світі. З кожним днем все більше і більше користувачів глобальної мережі Інтернет реєструються і починають свою активну діяльність. Сучасна людина не уявляє себе без «всесвітньої павутини» і частина її життя є віртуальною. Така ситуація відкриває величезний простір для дослідження, запровадження нових ідей та пошуку оперативних рішень. При цьому відсутність кордонів у мережі Інтернет і її технічні можливості створюють додаткові умови як для вчинення так і для запобігання злочинам.

Під час виконання покладених на органи внутрішніх справ завдань, працівники все частіше почали звертатися саме до соціальних мереж. За допомогою останніх стає можливим встановити обставини деяких подій, знайти свідків, фото та відеоматеріали та самого злочинця.

Деяка законодавча база з цього питання вже існує, а саме Указ Президента України «Про Концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю»[1]. В даному нормативно-правовому акті вказується, що інформаційне та наукове забезпечення боротьби з організованою злочинністю має включати створення умов для залучення громадських та інших організацій, використання соціальних мереж до

виявлення і дослідження інформації про діяльність організованих злочинних угруповань, обміну такою інформацією, що покликано допомогти запобіганню злочинів.

Сьогодні потребує напрацювання Концепція використання мережі Інтернет для запобігання злочинності де окремим розділом доцільно передбачити питання запобігання злочинності неповнолітніх, оскільки аналіз причин та умов, що породжують протиправну поведінку громадян і, насамперед, неповнолітніх, показує, що поряд з іншими чинниками – кризою моралі, економічною нестабільністю тощо, набуває актуальності така складова, як вплив засобів масової інформації, в тому числі мережі Інтернет.

Чинна норма Закону про кримінальну відповідальність щодо доведення до самогубства не охоплює поширені на цей час випадки спонукання у соціальних мережах неповнолітніх до небезпечних для свого життя дій та самогубств. Нова небезпечна «мода» в соціальних мережах захоплює підлітків. Школярів доводять до фатального кроку у спеціальних групах, дають поради, як піти з життя без болю.

На думку В. Д. Гавловського, одним із достатньо ефективних засобів припинення протиправної діяльності, а отже забезпечення прав і свобод наших громадян, повинен стати так званий правоохоронний моніторинг в мережі Інтернет, функцію якого законодавець має покласти, із відповідним визначенням компетенції, на правоохоронні органи, наділені правом здійснення оперативно-розшукової діяльності, у першу чергу, на міліцію та Службу безпеки України. [2, с. 280–281]. Проте специфіка мережі Інтернет полягає в тому, що до неї мають доступ не тільки правоохоронні структури. У реальному житті присікти, зафіксувати злочин чи виявити злочинця є небезпечними процедурами для тих, хто їх здійснює. Тому в реальному житті, на відміну від віртуального життя, більш важливим є наявність спеціальних повноважень для здійснення правоохоронної діяльності та відповідних спеціальних засобів. Сьогодні всі мають доступ в глобальну мережу можуть присікти, зафіксувати чи профілакувати злочин не наражаючись на таку небезпеку, яка існує у реальному житті. Тому не має такої сильної необхідності чекати нормативного

забезпечення роботи правоохоронних органів чи створення спецпідрозділів. І так на сьогодні загальновідомо, що батьки, вчителі мало часу приділяють дітям в реальному житті, починаючи з малих літ, залучають дітей до гаджетів, аби забавити дитину, не помічаючи в подальшому. Єдині, хто не стільки бореться, скільки просто стикається та висвітлює відповідні проблеми підлітків це блогери. Вони критично висвітлюють певні події, відображають настрої суспільства у своїх публікаціях, та стимулюють обговорення суспільно-важливих чи професійних питань. Проте не тільки блогери можуть здійснювати «викривальну» діяльність в мережі Інтернет, а для запобігання злочинним проявам і курсанти правоохоронних навчальних закладів можуть на певний час стати блогерами. Тому під час дискусій на заняттях з криміналістики та криминології у нас виникали питання щодо важливості приділення уваги дитині у мережі Інтернет як комплексного засобу профілактики та виявлення злочину або суспільно-небезпечної діяльності.

Безумовно, що попередження злочинів є одним з основних завдань правоохоронних органів. Ця діяльність передбачає вживання заходів спрямованих на: постійне підвищення рівня культури громадян (в тому числі і культури Інтернет-спілкування та повідомлення про злочинну діяльність з використанням мережі Інтернет); усунення умов, що сприяють вчиненню злочинів; виявлення осіб із криминогенною поведінкою; недопущення подальшого розвитку злочинної діяльності конкретних осіб; припинення злочинів та негайну нейтралізацію злочинної діяльності осіб, які безпосередньо розпочали протиправну діяльність, а також недопущення настання злочинних наслідків; перешкоджання подальшій злочинній діяльності осіб, які вчинили злочини, шляхом повного та своєчасного їх розкриття й ізоляції винних [3, с. 23–24].

Підсумовуючи все вищенаведене представляється цілком доцільним у якості самостійних або практичних занять з криміналістики та криминології виявляти у Інтернеті та знаходити тих, хто «підсів» на ці квести, що ведуть до небезпечних трюків та самогубств та робити їх позитивний «тролінг» після входу у довіру, роз'яснити їм небезпеку цих

експериментів над собою. Це буде як навчанням, так і використанням технічних засобів у криміналістиці, виявленні злочинів та кримінології. Крім того, це реальна профілактика суспільно-небезпечних проявів. Безумовно це потребує належних методичних розробок але викладачі вищих правоохоронних навчальних закладів, які навчають нас відповідним дисциплінам цілком спроможні це зробити (за нашою підтримкою).

Список використаних джерел

1. Про концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 року №1000/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1000/2011>. – Назва з екрана.

2. Гавловський В. Д. Щодо використання соціальних мереж для виявлення, розкриття та попередження злочинів / В. Д. Гавловський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2012. – № 2. – С. 271–282.

3. Кондратьев Я. Ю. Теоретичні правові та оперативно-тактичні засади запобігання злочинам оперативними підрозділами кримінальної міліції : монографія / Я. Ю. Кондратьев. – Київ : НАВСУ, 2004. – 444 с.